

E-könyv: **Eörsi István** a Színházban

Tíz éve ment el **Eörsi István**. E-könyvben gyűjtöttük össze a *Színház* folyóiratban publikált cikkeit. Kőrössi P. József személyes emlékeit idézi fel a barátról, pályatársról.

Kőrössi P. József

Mi nem múlik el

Eörsi Istvánra emlékezve

Mentünk, kétszer mentünk az Önkéntessel arrafelé.

Ha az Astoria előtt találkoztunk, az mégiscsak a nagyváradi út volt. Keményre, Háyra, Perrkrisztiánra, Péterfyre, Karafiátorsira emlékszem. Odafelé Orsi ült, vagy feküdt **Pista** kocsijában. Ült vagy feküdt, mert nem mindig láttuk a sajátunkból. **Pista** nem bírta a tempót mögöttem, újra és újra megelőzött, majd bevárt. Cegléden felvettük Podit, Podmaniczky Szilit. Az állomás előtt várt be. Fölnyitotta a csomagtartót, és a kocsira terített. Juhtúrót, disznósajtot, kenyeret.

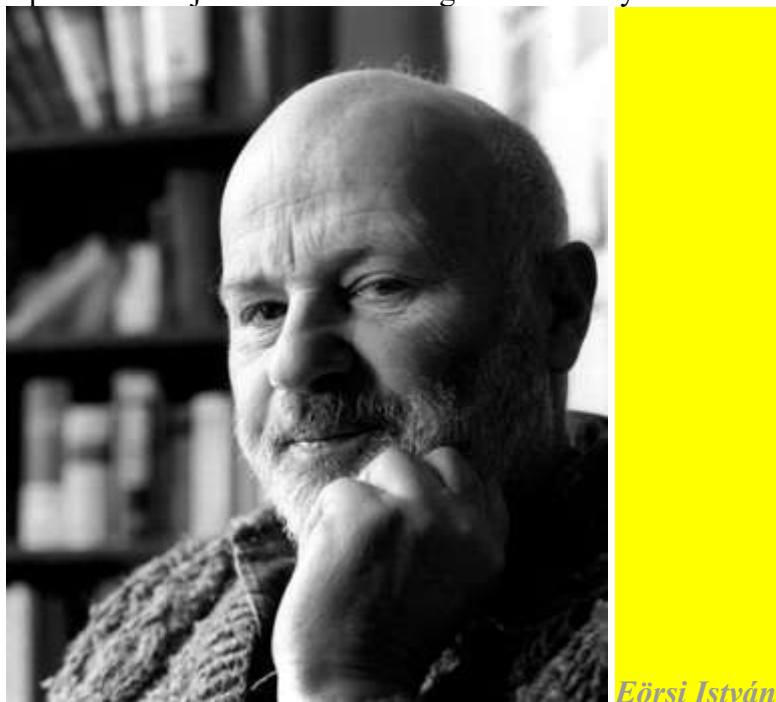
A másik úton, akkor már, ha jól emlékszem csak ketten, vagy nagyon kevesen, azon a másik úton, Marosvásárhely felé is állandóan megelőzött, és 40-50 kilométer után bevárt, aztán megint megelőzött.

Egy szobában aludtunk, a Marosban. Akkor még volt a Főtéren Maros szálló, akkor még legendás volt. És akkor még azt hittük az is marad. Éjszaka eltűnt Gálfalvival. Hajnalban jött meg. Előtte nekem elmondta, hogy nem szereti ezt az embert, mert harcsabajusza van. Előítélet, mondta, tudom, de hogy lehet harcsabajusza valakinek. Hajnalig kocsmáztak, és csavarogtak. Aztán Gálfalvi Székely János apjának története, és Páskándi börtöntörténete után (amiket sohasem fogok továbbadni senkinek) **Pista**, már akkor Önkéntes, mind a hármójukat megszerette.

Szombat volt. A vásárhelyi főtérhez közel és még közelebb a Bolyai utcához, egy akkoriban nyílt magyar könyvesboltban megláttam Székely János akkoriban megjelent összegyűjtött verseit két kötetben. Ezt vedd meg, mondtam neki. Megnézem, mondta, mit írt 56-ban. Belelapozott, megnézte, megvette.

Radnótisanyi, amikor elbúcsúzott tőle a *Narancs*ban – jól tudom még –, kizárólag az emberre emlékezett, az íróról egyetlen mondata volt. Ha jól emlékszem. Ezt akkor észre lehetett, és kellett venni. Talán ő az, akiben valóban egy volt az egy, a kettő, meg a sok. Nem a sokféleségére gondolok, nem volt az. A történetei meg ő maga, meg a versek, és a különös regényei, amelyek sohasem regények voltak, hanem **Eörsik**. Az **Eörsikre** gondolok. Akárcsak

a publicisztikája – különösen a vége felé – amelyektől akkor is féltünk, ha szerettük érte. És,

Eörsi István

amelyekre emlékezve mondják ma sokan: ha **Pista** élne! (Mit szólna ahhoz, hogy ebben él?!)

Nem a börtönkönyvre gondolok, mert az természetes, hogy abban is azonosabb önmagával, hogy ott nincs egy **örsinyi** szerep. És nem a *Jóbok könyvére*, nem az *Utasok a senkiföldjén*-re gondolok, mert az is természetesen a saját természetes, személyes története. A drámáira sem, a Lukácsosra például, amelyben színpadra írja saját magát, mert az is, az is természetesen a legszemélyesebb. Hanem az *Időm Gombroviczsal*-ra, amelyben nem volt olyan nagyon egyszerű egyé válnia saját magával, és mégis. És abból lehetett – kiadójaként mondom – a legtöbbet, kétszer háromezer példányt, két kiadásban eladni. Akkor már így beszélünk. Eladni. Semmi másból.

Ginsberg-fordításai. Amikor a könyvet terveztük, felvetette, hogy a nagyversek talán ne csak az ő átültetésében jelenjenek meg most az egyszer. Szerezzük meg az Orbánottóét. Nem voltak jó viszonyban, az Önkéntes valamit (nem beszélt róla), nem tudom, hogy mit, valamit nem tudott megbocsájtani Ottónak, de elismerte. Így jelent meg a *Kaddish / Kaddis, Howl / Üvöltés* (Noran, 2005) kétnyelvű kiadása, **Eörsi István** és Orbán Ottó fordításában.

A Lukács-darab próbáiról Kaposváron ki volt tiltva. Az egyik főpróbára, amikor az előadás már okosan összeállt, mégis belopakodott. Ült hátul a nézőtéri sötétben, majd egyszer csak felrohant a színpadra és az **Eörsit** alakító Koltairóbertet, meséli Koltai, meg akarta verni. Nem csak megverni, megsemmisíteni akarta a színészt, **Eörsipistástúl**, a színpadon. Egyszóval: ütötte. Na, hogy hogyan lett ebből mégis előadás? Az már nem róla szól, azt nem mesélik. Ülnek az ÉS szerkesztőségében egy asztal körül. Érkezik Weöres Sándor. Odamegy.

Olvasom, **Eörsi**, a verseit a lapban. **Pista** felugrik, megölelné. Örülök, Sanyi bácsi, hogy szereted a verseimet. Nem mondtam, hogy szeretem, olvasom.

Csak aki következmények nélkül éli életét, csak azok a bátrak nem tudják az embert szeretni. Író ment el tíz éve velem, aki önmaga volt. Szörnyű sztálinista bukdácsolásainak, „rémtetteinek” következményeit, amiket huszonevesen, egy gyermekként kicselezett deportálás után nem sokkal, egy új világ reményében (nem illik hozzá ez a kifejezés) követett

el, negyvenöt évvel később *is* magára húzta. Senki sem követte. Következményeket maga mögött tudó emberként hiányzik.

Eörsinek a börtönkönyve, az *Emlékezés a régi szép időkre*, olyan, mint Konrádnak *A látogatója*. Akárhonnan közeledsz, megkerülhetetlen. A szerzőjével azonos, ő maga. És abból indul el, aki ő. Amikor Radnóti 2005 októberében **Pistiről** írt, az életműről írt! Azt emelte fel, ami annak a lényege. Ő maga, a sok, a kettő, meg az egy. Semmi színház, de minden a színpadon marad.

Élő ember '56-ról nekem először belőle beszélt történetekben. Ültünk Ara-Kovácsék panellakásának előszobájában a földön – ottragadtunk, konyha és szoba között – nyolcvanban, vagy nyolcvanegyben Nagyváradon.

Jobban megütött a halála, mint az apámé. Nem is jobban, tartósabban üt.

Az e-könyv megtalálható az „E-book” menüpontunkban, és letölthető *INNEN*:
<https://szinhaz.net/2015/10/13/e-konyv-eorsi-istvan-a-szinhazban/>

2015. október 13.